

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini
Spedizione in abbonamento postale

Prezzo - Cena Lir 0.50

Štev. 125

V Ljubljani, v sredo, 2. junija 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Bollettino n. 1102

Attacco aereo contro Susa

20 velivoli nemici abbattuti

Il Quartiere generale delle Forze armate comunica:

Nel porto di Susa bombe lanciate da aerei germanici hanno suscitato vasti incendi.

Incursioni sono state compiute dall'Aviazione avversaria su Foggia, Augusta, Pantelleria, Cagliari e provincia. Danni notevoli a Foggia; in corso di accertamento a Cagliari.

Il nemico ha perduto in tali azioni venti apparecchi, nove abbattuti dai cacciatori italiani e tedeschi nel cielo sardo e sulla Sicilia; undici distrutti dalle batterie contraeree, di cui quattro a Pantelleria, due ad Augusta e cinque in Sardegna.

Le vittime finora accertate tra la popolazione per le incursioni segnalate nel Bollettino odierno ascendono a 27 morti e 33 feriti a Foggia, 4 morti a Gustin, Provincia di Cagliari.

Vojno poročilo št. 1102

Letalski napad na Suso

20 nasprotnikovih letal zbitih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1102 pravi:

Bombe, ki so jih spuščala nemška letala na pristanišče v Susi, so povzročile obširne požare.

Nasprotnikovo letalstvo je izvedlo napade na Foggia, Augusta, Pantelleria, Cagliari in okolice. Znatna škoda v Foggii, v Cagliariu pa jo še ugotavljajo.

Pri teh nastopih je sovražnik izgubil 20 letal: 9 so jih sestrelili italijanski in nemški lovci nad Sardinijo in Sicilijo, 11 pa jih je zbil protiletalsko topništvo, in sicer 4 nad Pantellerijo, 2 nad Augusto in 5 nad Sardinijo.

Dodatek k vojnemu poročilu št. 1102.

Doslej ugotovljene žrtve med civilnim prebivalstvom, povzročene pri napadih, omenjenih v današnjem vojnem poročilu, znašajo: 27 mrtvih in 33 ranjenih v Foggii, 4 mrtve v Guspiniu (Cagliari).

Pogajanja in spori med zavezniškimi Francozi se nadaljujejo

Tanger, 2. jun. s. Med degaullovcem in giraudovci se nadaljujejo razgovori, pogajanja in prepiri, medtem ko je nezadovoljstvo med ljudstvom čedalje hujše. Po raznih predlogih, ki jih je ena ali druga stran ovrgla, se zdi, da so se povrnili k zamisli o menjajočem se poveljstvu. En mesec naj bi poveljeval De Gaulle, drugi mesec pa Giraud. Opaža se, da bosta generala na ta način drug drugega onemogočala, zakaj gotovo je, da bo De Gaulle tisti mesec, ko bi poveljeval on, razveljavil vse ukrepe, ki jih je bil prej izdal Giraud, slednji pa bo storil prav gotovo isto z De Gaullovimi ukrepi.

Včeraj je bila glede tega vprašanja dolga razprava. Razpravljali so nad tri ure prav v duhu francoskega parlamentarizma, ne da bi bili na koncu kaj sklenili. Opatiti je bilo, da je De Gaulle prvi zapustil sestanek, za njim nekateri njegovi politični pristaši. Iz tega se lahko sklepa, da je tudi predlog o menjajočem se poveljstvu pogorel. Prav gotovo je v tem dokaz, da so giraudovci gladko odklonili, naj bi odstopila Nogues in Peyrouton, zlasti slednji, ki ga De Gaulle še posebno ne more videti. Na to je De Gaulle takoj odgovoril s tem, da je imenoval armadnega generala Vuilemina, ki ga Giraud ne more videti, za poveljnika letalstva v Tuniziji.

Kakor se vidi, je vedno manj možnosti, da bi prišlo do sprave med obema vodilnima francoskima

Manjši spopadi ob Kubanu - drugod zatišje

Živahni napadi nemškega letalstva zahodno od Krimskaje — Rusi so
včeraj izgubili 51 letal — Nemški bombniki napadli Suso

Hitlerjev glavni stan, 2. junija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču je potekel dan razen krajevnega bojnega delovanja ob kubanskem mostišču v splošnem mirno.

Močni oddelki letalstva so napadali včeraj sovjetske oklepne in pehotne oddelke na področju zahodno od Krimskaje in obstreljevali z do-

brim uspehom baterijske postojanke in sovjetska dovozna oporišča na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča. Sovjeti so izgubili včeraj 51 letal, sami pogrešamo 2.

V Sredozemlju je letalstvo včeraj uničilo 8 večmotornih sovražnih letal.

Oddelki težkih nemških bojnih letal je bombardiral preteklo noč pristaniško področje v Susi.

Neka nemška podmornica je potopila na Atlantiku sovražno 8000-tonsko tovorno ladjo.

Nemški list o pravljicnem junaštvu japonskih vojakov na otoku Attuju

München, 2. junija. s. »Abendzeitung« se povrača k epičnemu boju, ki ga je 17 dni vzdržala japonska posadka na otoku Attuju — 2000 proti 20.000 — ter poudarja, da je bila ameriška premoč v močviri in orožju ter drugih vojaških potrebščinah zagotovljena po stalnih novih dobavah, kakršnih za hrabre borce japonske posadke ni bilo. Oni so vedeli že vse od začetka tega neenakega boja, da se bo nekega dne treba ukloniti sovražnikovim premoči, a ta zavest jim je le še bolj dvigala duha, ne pa jim ga jemala. V neutrudljivih napadih in protinapadih — piše omenjeni nemški list — so cesarjevi vojaki odbijali napadalec, zelo pogosto tudi v boju na nož, ter mu

prizadejali hude izgube. Računajo namreč, da je bilo vrženih iz boja 6000 mož. 29. maja pa so se odločili, da se poženejo še zadnjikrat na sovražnika v skladu s duhom in izročilom pravljicnega japonskega junaštva.

Roosevelt bi morda poveljeval zmago, ki so jo izbojevale ameriške čete na otoku Attuju, z največjim slavošpevom ter propagandnim hrupom. Lahko pa je prepričan, da ne bo njegova krivična zmaga, temveč epopeja 2.000 Japoncev — ki niso dovolili, da bi otok padel sovražniku v roke, dokler so bili še pri življenju — našla plemenitega odmeva in priznanja pri vseh narodih sveta.

Vladarjev zastopnik obiskal Kosovo

Tirana, 2. junija. s. Kraljevi namestnik se je v spremstvu podpredsednika ministrskega sveta in ministra za javna dela s posebnim letalom odpeljal v Prištino. Pred odletom so ga pozdravili ministrski predsednik, člani vlade, državni ministri in ugledne osebnosti. Letalo je na poti najprej pristalo za uraden obisk kraljevega namestnika v Kosovu. Prišinsko ljudstvo je vladarjevega zastopnika ki je najprej obiskal Kosovo, viharo pozdravilo. Na vsakem cestnem ovinku so bili po-

stavljani slavoloki s pozdravnimi napisi vladarju. Duceju in albanski vojski. Kmalu po doletu so se razvrstili avtomobili v dolg sprevod ter se odpravili proti mestu, kjer je prištinski župan prišel vladarjevemu zastopniku naproti in mu ponudil kruha in soli, staro znamenje albanske gostoljubnosti. Številna množica je bila pri tem obredu ter se nato zbrala na trgu, kjer je prefekt izrekel uradno dobrodošlico eks. Parlaniju. Potem je vladarjev zastopnik govoril prištinskemu ljudstvu. Dejal je, da je vesel, da je v Kosovu naletel na tisto blestečo svetlobo svobode, ki čaka zmagovitega konca vojne, da bi potem svetu dala sadove svojega dela in plodovite zemlje ter naravnih bogastev, ki jih ji je Bog naklonil. Ta zmaga zahteva trdo bojevanje, toda to ne more motiti Kosovljanov, ki so bili v srečo vedno zvesti vojščaki ter zmeraj pripravljeni pustiti plug, da bi prišli za puško, kadar jih je domovina klicala, in se bojevali z bajnim junaštvom, ki ga ves svet pozna. Vladarjev zastopnik je potem dejal, da ve, da so Kosovljani trdno ob strani italijanskih vojakov, ki so ponosni, da so prišli v Kosovo. Ob zaključku je toplo pozdravil vdano in delavno ljudstvo vsega okraja. Nato je bila med živahnim vzklikanjem množice parada italijanskih in albanskih vojakov, ki se je razvila v silajno manifestacijo vojaške sile, kateri se je priključilo mnogo ljudstva. Iz Prištine se je vladarjev zastopnik odpeljal v Pejo.

Stalinovi razlogi za razpust kominterne

Stockholm, 2. junija. s. Stalin je v nekem pismu dopisniku uradne angleške agencije v Moskvi Haroldu Kingu pojasnil politične vzroke za razpust kominterne, vzroke, ki jasno razodevajo, da je hotel Stalin z razpustom kominterne zadostiti angleškemu in amerškemu pritisku, da bi vsaj uradno odpravil glavni vzrok za nezaupanje angleške in ameriške javnosti v nevarnega boljševskega »zaveznika«. Stalin je namreč dejal, da je razpust tretjo internacionalo zlasti zato, da bi odpravil pre-

bičanje nekaterih držav, češ da hoče Moskva posegati v njihovo notranje življenje in ga boljšeizirati, drugič pa bi rad rešil razne komunistične stranke obožbe, češ da ne delajo v korist svojih »sodržavljancev, marveč ubogajo le zapovedi, prihajajoče iz tujine, in sicer od kominterne. Tako bodo — je dodal Stalin — komunistične stranke lahko delale bolj gibno in nič sumljivo. Stalinove izjave jasno kažejo ne le na glavni oportunistični razlog za razpust kominterne, marveč tudi na posledice, ki bi jih s tem rad dosegel. Rad bi odpravil nezaupanje, ki na svetu vlada do komunizma in raznih komunistični strank.

Kakor poroča »New York Times«, je admiral Standley, poslanec Združenih držav v Moskvi, ker je nezadovoljen z razmerami v katerih mora opravljati svoje delo, sporočil Rooseveltu, da bo odstopil. List dodaja, da meni Standley, da je njegovo mesto v Moskvi brez koristi, ker zastopniki raznih ruskih ustanov pošiljajo svoja poročila v Ameriko naravnost brez posredovanja ameriškega poslanstva.

Drago plačani ameriški letalski napadi na Nemčijo

Berlin, 2. junija. s. Amerikansko letalstvo je moralo plačati svoje strahovalne napade na nemška mesta v maju z ogromno izgubo dragocenega letalskega materiala. Okrog 210 težkih strojev, večinoma štirimotornih bombnikov, je s svojimi posadkami vred postalo žrtev uspešne nemške obrambe, ko so poskušali približati se ciljem. V celem znaša število letal, zbitih nad Nemčijo in zapadnimi zasedenimi državami 590, medtem ko je nemško letalstvo izgubilo 128 letal, po večini lovcev. Tudi v boju proti boljševikom je nemško letalstvo meseca maja doseglo znatne uspehe. Na vzhodnem bojišču je bilo zbitih 1213 sovjetskih letal, aprila pa je bilo sestreljenih 1075 letal. Od celotnega števila uničenih sovjetskih letal v maju je bilo v letalskih spopadih zbitih 1061, 114 jih je padlo kot žrtev protiletalske obrambe, 38 pa jih je bilo uničenih na tleh. Ob teh nasprotnikovih izgubah pa se 143 nemških letal ni vrnilo na oporišča.

Knez in kneginja Piemontska na obisku v prizadetih krajih

Napoli, 2. junija. s. Piemontski knez se je z običajnih nadzorstvenih obiskov pri četah na Siciliji in v Južni Italiji vrnil predvčerajšnjim v Napoli, prav med zadnjim letalskim napadom. Visoki knez je takoj odšel v kraje, katere je sovražnikov bes najhuje zadel in prinesel prebivalstvu svojo tolažilo besedo in svoje zanimanje. Povsod je bil knez predmet navdušenih manifestacij in vdanega priznanja.

Grosseto, 2. junija. s. Piemontska kneginja je iz Montecatini, kjer je predvčerajšnjim popoldne obiskala ranjence v raznih bolnišnicah, prispejala včeraj jutraj nepričakovano v Grosseto in odšla z zastopniki oblasti, ki so jo prišli sprejeti, v bolnišnico Rdečega križa in v civilno bolnišnico obiskavati ranjence zadnjega letalskega napada. Prostovoljnimi bolničarkam Rdečega križa, ki so se med zadnjim nasprotnikovim napadom posebno izkazale, je izrekla svoje visoko priznanje. Kneginja se je potem zadržala v stanovanjskih delih mesta in se posebej zanimala za prizadete družine, ki so visoko gospo sprejele z ognjevitimi pozdravi in vdano spoštljivostjo.

Spremembe v vodstvu vojske

Rim, 2. junija. s. S 1. junijem je na visokih mestih v vojski prišlo do naslednjih sprememb: vršilec dolžnosti armadnega generala Enzo Rossi je nehal biti načelnik glavnega stana ter je prevzel poveljstvo skupine armad. Vršilec dolžnosti armadnega generala Mario Roatta je prevzel vodstvo glavnega stana vojske. Dalje je armadni general Alfredo Guzzoni 30. maja prevzel poveljstvo neke armade.

Smrt kneza-duhovna

Rim, 2. junija. s. Predvčerajšnjim je umrl v Rimu v vili San Francesco al Parioli kr. vis. knez msgr. Jurij Bavarski. Kr. vis. knez msgr. Jurij Bavarski, sin kneza Leopolda Maksimilijana in nadvojvodinje Gizele Avstrijske, se je rodil v Münchenu 2. aprila 1880. Posvetil se je vojaškemu poklicu ter je postal polkovnik bavarske vojske. Pozneje je opustil svoje vojaško življenje ter se posvetil duhovniškemu poklicu. Potem je bil imenovan za apostolskega protototarija ter kanonika pri sv. Petru v Rimu. Bil je veliki prior ter proš red sv. Jurija, odlikovan z avstrijskim redom zlatega runa ter s številnimi drugimi visokimi odlikovanji.

Pismo vere in zvestobe bojevnika skvadrista

Rim, 2. junija. s. Tajnik stranke je prejel naslednje pismo, ki mu ga je poslal skvadrist Savino Terlizzi: »Tajniku narodne fašistične stranke v Rimu. V skrbi za usodo mojega mladega Riccarda, bojevnika prostovoljca v slavni in junaški prvi armadi, je moja žena 22. maja družino razveselila z drugim majhnim, toda gotovo dobrim Italijanom. To je 22. otrok, od katerih je ostalo živih osem. V ponosu in veselju, da sem dal domovini na razpolago tako številno potomstvo, ki bo ohranilo očetovska in družinska čustva neskončne ljubezni in vere, veličastno usodo cesarskega in fašističnega Rima, obhajam ta dogodek s tem, da Vam, Ekscelencija, pošljem vsoto 760 lir, ki mi jih je nedavno poslal bojevnik Riccarda. Razpolagajte s to skromno vsoto, Ekscelencija, kakor najbolj veste. Za Duceja in za fašizem do onstran groba! Zmaga! Podpis: Terlizzi Savino, bojevnik skvadrist.«

Konfinacija za nespodobno vedenje v vojnem času

Firenze, 2. junija. s. Ker so se ob neki družabni priložnosti, ki so jo organizirali tedaj, ko je ves narod z vrvišenim ponosom spremljal junaške boje svojih vojakov v Tuniziji in se je tam odigravala najslavnejša bitka, vedli tako, da so žalili žrtve bojevnikov, vero in delo naroda, so bili poslani v policijsko konfinacijo: Rosselli Delturno Lorenzo za dobo petih let, za tri leta pa Guarnieri Adriano, Maraini Grato ter Blasi Foglietti Catorvo. Iz istega razloga je bil interniran v nekem koncentracijskem taborišču tuje Saavedra Carlos. V koncentracijsko taborišče sta bila poslana tudi dr. Genzini Enzo in njegova žena Weatherdon Alice, ker sta si nakupila ogromno množino živil ter jih tako odtegnili porabi.

Vesti 2. junija

General Matsui, bivši poveljnik japonskih čet na Kitajskem, je odpotoval na nadzorstveno potovanje v Sanghaj, Nanking, francosko Indokino, Birmansko in Siam.
Na tisoče delavcev je sinoči zapustilo delo v ameriških premogokopih, ker je sinoči ob polnoči potekel rok za pogajanja. Vlada je sedaj pred posebno težko nalogo.
Po Churchillovi vrnitvi v London je treba pričakovati pravega političnega viharja, ki ne bo nič manjši, kakor je bil za velike rudarske stavke leta 1926, piše švedski list »Allehand«. Glavni vzrok spora je ultimati, ki od vlade zahteva spremenitev zakonov, prepovedujočih državnim uradnikom članstvo v združenjih, ki imajo politične cilje.
Južnoafriški zamorci se odločno bojujejo proti gospodarskemu suženjstvu in so se zaradi tega združili v 80 sindikatov, ki štejejo 150 tisoč mož.
Sovjeti so med zasedbo Poljske nasilno odvedli številne Poljake v okoli 6000 sibirskih krajev in vasi, je povedal poljski konzul v Sydneyu. Verjetno je, da je te ljudi zadela ista usoda kakor poljske častnike pri Katynu.
Angleži prodajajo stare umetnine, da bi vlada dobila zanje tuje valute. Največji del teh dragocenosti gre v Združene države.

Težave v sovjetski težki industriji, preseljeni v Sibirijo

Buenos Aires, 2. junija. s. Iz Washingtona poročajo, da je dopisnik ameriškega lista »New-Week« ugotovil, da so delovni pogoji v težki sovjetski industriji v Sibiriji silno hudi. Preselitev nekaterih tovarn iz Ukrajine pod Ural, v kotlino Kuzneck in v Turkestan je sprožila tri huda vprašanja, in sicer: pomanjkanje delovne sile, težave z gorivom ter težave s prehrano in stanovanji. Dejansko so v sibirski industriji zaposlene skoraj same ženske in mladotletniki. Zato 65 odstotkov teh delavcev nima potrebne tehnične izobrazbe. Delovni dan je izredno dolg in naporen in znaša po 11—12 ur, v skladu s krajevnimi razmerami. Praznične dneve pogosto porabijo za čiščenje. To delo

ni plačano. Izostanek od dela se strogo kaznuje. Kdor zapusti delo, velja za vojaškega begunca. Vzlic naporom sovjetskih oblasti, tako končuje list, pa industrializacija, ki naj bi v te kraje prinesla vsaj nekaj dobrin, ni prinesla drugega kakor bolezn in umazanijo.

Nasprotnikove bedastoče

Rim, 2. junija. s. Včerajšnje »Uradno poročilo o nasprotnikove bedastoče« pravi: Stockholm: Kakor poroča »Daily Express«, so Mussolini in njegovi najbližji sodelavci zapustili Rim ter se preselili v Tivoli, in sicer v vilo d'Este.

Umetniški »Ludi juveniles«

Visoki komisar je prisostvoval tekmovanju ljubljanske mladine

V dvorani GILL-a, ki je bila spremenjena v umetniško delavnico in v odgovarjajoči obliki okrašena in urejena, je imela slovenska mladina svojo prvo umetniško prireditev.

GILL je v okviru svoje pristojnosti in posebnega razumevanja izbral tudi to priložnost, da je dal mladini priliko, da je pokazala svoje umetniške sposobnosti. Priraditvi je prisostvoval tudi Visoki komisar in družbi zveznega podpoveljnika in drugih oblastnikov, da bi se prepričali o poteku tekmovanja.

Štirideset mladeničev in mladenk je z vidnimi simpatijami sprejelo Ekse. Graziolijs. Visoki komisar se je vidno zadovoljen zanimal za posamična dela, pohvalil tekmovalce in izražal pohvalo organizatorjem. Tekmovalci so bili razdeljeni v skupine, upoštevajoč pri tem starost kakor tudi stopnjo izvežbanosti.

Predmeti tekmovanja so bili sledeči: Mrtva nava, oblikovna umetnost in študij po naravi.

Vsakemu je bilo dano na prosto, da si je izbral obdelavo s evinčnikom, ogljem, peresom ali barvicami. Posebno pozornost je med obisko-

valci in ocenjevalno komisijo vzbujal mladenič Mikec Stanko, najmlajši izmed tekmovalcev. Njegovo delo »Belo in črno«, kompozicija z verskim motivom, dokazuje, da je fantič umetniško močno nadarjen in da bi njegove sposobnosti zaslužile nadaljnje vzgoje.

Zaradi sigurnosti in natančnosti, s katero so bila izvedna, so omembe vredna dela s evinčnikom Debeljaka Ludvika, Staudacher Traute in Muck Marlenke. Zanimiva so bila tudi dela Tomšič Erne in Beštra Avgusta zaradi svetlobnih učinkov in harmonije barv.

Mlademu Debeljaku Ludviku, ki je reproduciral Jakopičovo posmrtno masko, se je delo lepo posrečilo.

Preizkušnja, ki so jo prestali ljubljanski otroci na tem prvem umetniškem tekmovanju, je posebno zanimiva. Prepričani smo, da bodo še napredovali in zato želimo mladeničem in mladenkam, ki stopajo v življenje obdarjeni s takšnimi sposobnostmi, da bi se jim posrečilo doseči izpolnitev njihovih nad in doseči cilj, ki jim ga je usoda namenila.

Zbor občinskih poveljnikov GILL-a

Ljubljana, 2. junija.

Na ukaz zveznega poveljnika je podpoveljnik sklical sestanek občinskih voditeljev. Zvezni podpoveljnik je navzočim podal smernice in potrebna navodila ter razložil razne naloge, ki jih je treba izvesti, od izdajanja člankov izkaznic pa do vključitve, o zdravstveni pomoči in kulturnem delu, dalje o delovanju in ureditvi šoli odrasle mladine, o šolskih kuhinjah, zdravstvenih kolonijah ter poletnih in zimskih taborjenjih. Navzočni tajnik je prisotne vzbudil k vestnemu opravljanju važnih nalog, posebno pa tehničnega in podpornega značaja. Sestanek se je začel in končal s pozdravom Duceju.

Določitev osebnega mesečnega obroka jedilne soli za prehrano

S 1. junijem stopa v veljavo naredba, po kateri se mesečna količina soli določa na 500 g na osebo.

Navodila Visokega komisarja predsedniku zveze poštinih uslužbencev

V navzočnosti strokovnjaka cav. Colombisa je Visoki komisar sprejel inž. Antona Repeta, novega predsednika pokrajinske zveze poštinih in brzojavnih uslužbencev, kateri mu je poročal o delovanju zveze.

Ekse. Graziolijs je potem dal navodila za nadaljnje delo.

Izročitev umetniških del

za športno-umetniško razstavo.

Kakor smo že poročali pred dnevi, bo umetniška razstava posvečena športu, odprta 12. t. m. v Jakopičevem paviljonu.

Umetniki, ki sodelujejo pri razstavi, se naprošajo, naj dela, ki so namenjena za razstavo, izročijo v dnevih 8. in 9. t. m. od 10. do 12. odnoso od 16. do 18. ure. Po omenjenih dnevih dela ne bodo več sprejeta.

Na zadnji strani vsakega dela, namenjenega za razstavo, morata biti različno napisana ime in priimek avtorja, naslov njegovega stanovanja, naziv predmeta in prodajna cena. — Udeleženci razstave turističnega lepaka bodo prejeli posebna navodila na domove.

Uspela razstava neodvisnih v Jakopičevem paviljonu

Ljubljana, 2. junija.

Poročali smo o otvoritvi razstave šestih naših umetnikov, slikarjev in kiparjev, članov bivšega »Kluba neodvisnih« v Jakopičevem paviljonu. Ta razstava, na kateri razstavljajo slikarji prof. Stane Kregar, Zoran Mušič, Nikolaj Omerza in Maksim Sedej ter kiparja Zdenko Kalin in Karel Putrih, je v vsakem oziru uspešna ter pomenja resnični mejnik v valovanju življenja naše sodobne umetnosti. Dozorele umetnine dokazujejo ne samo velik napredek, temveč popolno izpolnitev vsakega posameznega teh umetnikov v lastni individualni smeri. Obisk občinstva je bil nadvse zadovoljiv in kakor kaže, se pričinja stremeljenje občinstva ta teden, ki je zadnji te razstave, tudi za tem, da občinstvo pokaže umetnikom polno priznanje tudi s tem, da umetnine kupuje.

K že objavljenemu podrobnemu poročilu o tej razstavi pripominjamo zlasti, da med občinstvom vzbujajo pozornost predvsem nežna Kregarjeva cvetlična tihožitja, ki so res mojstrsko slikana in pred katerimi poznavalci obstajajo z občudovanjem. Prav tako seveda se obiskovalci zanimajo za Kregarjeve krajine in interjere oziroma figuralne skupine, v katerih je še duha surrealizma, so pa izdelane povsem realistično. Zoran Mušič privlači tako s svo-

jimi tihožitji kakor z interjeri zaradi svoje vrstne in izredno fine kulture barv, kjer ni nič kričavega, temveč vse občuteno in poduhovljeno, hkrati pa tudi skrbno slikano. Nikolaj Omerza vabi gledalce z razkošjem svojih barv ter je enako močan tam, kjer slikani predmet zahteva močno barvitost, kakor tam, kjer zahteva nežnost in mirnost, na primer v svojih zimskih motivih ali portretih. Maksim Sedej je posebno močan v figurálnih kompozicijah, zlasti v slikanju obrazov, kjer s priprostimi sredstvi dosega nenavadno učinkujoč uspeh.

Oba kiparja, Zdenko Kalin in Karel Putrih, sta s svojimi razstavljenimi plastikami pokazala, da se je slovensko kiparstvo osvobodilo šablon in pretirane rokodelstva ter da je tudi v tej umetniški vrsti možna čista umetnost. Občinstvo opozarjamo samo na nežni marmor ležeče ženske Zdenka Kalina, ali na izvrstne individualne portrete Karla Putriha ter na njegov »Zenski torzo«.

Le še nekaj dni bo trajala ta razstava in se konec tega tedna zaključil, ker je Jakopičev paviljon za prihodnji teden oddan za drugo razstavo. Zato priporočamo ljubiteljem naše umetnosti, da izrabijo zlasti praznični dan in še preostale dni v tednu ter si to bogato in prepričevalno razstavo ogledajo.

Dobra letina za borovnice in jagode

Ljubljana, 2. junija.

Junij je v vremenoslovju naših krajev zaznan kot mesec s sekundarnim, mesečnim maksimum padavin, ko ga le še oktober prekaša. Letos se je junij primerno dobro uvel. Prvi dan je pripeljal v deželo hladno jutro, toda podnevi prijetno vročino. Junija so kaj rade lokalne nevihte, ko se zrak prenašlo segreje. Ponoči je bila prva junijska nevihta, ki je v okolici bila tako silna, da je žitna polja potlačila. Močan naliv je bil. Ploha je lepo obelajalo pšenico in rž povsod zelo potlačila k tlom, vendar ni hujše škode, ker se bo oboje lahko opomoglo, ko niso stebila sklesana, kar se navadno primeri pri toči.

Letošnje pomladansko vreme je bilo prav ugodno za gozdne rdeče jagode in borovnice, kakor tudi za maline. Vsi ti gozdni sadeži imajo dobro letino. Posebno dobro so obrodile borovnice, ker je bil zanje pomladanski topli čas zelo ugoden in prijeten. Borovnicam je prizanesla slana. Za nje so navadno najbolj nevarne pomladanske pozebe.

Borovnice so že dozorele in prvi ljudje so te dni prišli na Golovec, da so jih začeli nabirati. V prvi vrsti je prišla v gozdove mladina, pa tudi mnogo žensk je že s kosaricami v rokah hitelo na razne strani Golovca. Na trgu sicer še ni borovnic, toda danes se je že pojavila prva prodajalka, ki pa je kaj hitro spravila lepe in zdrave borovnice v denar.

Te dni je neka ženska prvič prodajala na trgu in to na vogalu semenišča, na prostoru, ki je določen za prodajo gozdnih sadežev med škofijsko palačo, stolno cerkvijo in semeniščem, lepe in debele vrhne jagode, ki so bile po 15 lir kg. Včeraj, v torek, 1. junija, pa je neka ženica prinesla na Vodnikov trg prve gozdne rdeče jagode. Ker sedaj branjevi ne prodajajo, je svoje jagode ženica postavila kar na neko klop, kjer navadno prodaja neki branjeve svoje blago. Jagode je kmalu prodala. Danes je bilo tudi nekaj jagod naprodaj.

Današnji trg je bil prometno zelo živahen. Na kupe lepe glavne trnovske in krakovske solate je bilo vsem ljubljanskim gospodinjam na izbiro in njim v veliko zadovoljstvo. Tako ogromnih jerbosov glavne solate kronist že kmalu ni videl na ljubljanskem trgu. Vse je vozilo solato

na trg. Bila pa je tudi skoraj vsa pokupljena. Na trgu je opažati tudi prvo novo čebulo, prvi česenj in še druge dobrine. Lepo junijsko vreme je trg še nekoliko bolj poživilo.

Uvozni in izvozni kontingenti

Da bi mogli dobiti od Ministrstva za izmenjave in valute potrebne kontingente, se vabijo vsi zainteresirani, da predložijo Pokrajinskemu svetu korporacij najkasneje do 8. junija t. l. svoje vloge za blago, katero nameravajo uvoziti iz inozemstva v drugem semestru tega leta.

V vlogah posameznih trdk mora biti blago navedeno po vsaki vrsti posebej z navedbo količine, kakovosti, vrednosti, države izvora, ter mora odgovarjati stvarni potrebi trdk v sorazmerju z njihovim poslovnim obsegom na ozemlju Ljubljanske pokrajine, ker je izključeno, da bi se moglo uvoženo blago kot tako izvoziti v notranjost Kraljevine.

Poleg tega naj trdke do istega termina sporočijo tudi količine blaga, uvoženega iz drugih pokrajin Kraljevine in katero nameravajo izvoziti v inozemstvo v drugem semestru t. l., z navedbo države, v katero nameravajo dotično blago izvoziti, kakor tudi količino, vrednost in kakovost dotičnega blaga.

Opozarja se, da se vlog, ki bi dospele po gori navedenem terminu ne bo moglo upoštevati.

Vabijo se naslovna Združenja, da na gornje opozore vse prizadete trdke, Zadeva je nujna.

Pokrajinski svet korporacij.

S štajerskega

Mobilizacija kovin. Spodnještajerski »Službeni list« prinaša objavo, po kateri naj se po vsej državi zberejo odvisne zaloge težkih in lahkih kovin, ki so še v rokodelskih obratih kot izdelki ali kot zaloge polizdelkov.

Prva zgornja slika: zmagovalna pot brezjanske Marije Pomagaj na Evarističnem kongresu v Ljubljani leta 1935.

Druga slika: stolna procesija, ki se s škofom in za križem vrača z milostno podobo Marije Pomagaj v stolnico.

Tretja slika: brezjansko Marijo neso v spokorni in prošnji procesiji.

Gorazd Marjen:

Ančka

»Sta že spet skupaj, salamenti!« je prijazno zarobantil oče Martin in stopil izza vogala.

Ančka je zardela kot mak in prhnila v hišo, Mile pa je le nekaj zajeceljal in hitel grabiti odpadlo listje po dvorišču.

Oča Martin ni kaj preveč zameril Miletu, da pogleduje za Ančko, ne, celo všeč mu je bilo. Ančka, edini njegov otrok, sirota brez matere, mu je lujšala težko skrb, ki mu jih je prizadejalo naraščajoče posestvo. Mile, trdna in poštena kmečka duša, polgruntarjev sin, pa mu je tako rekoč nadomestoval sina. Sila rad ga je imel oče Martin. »Gruntar bo še lahko, če se poprime,« je večkrat godrjal sam pri sebi. »Fant je videti pripraven. In naš človek je, pi ve, kako prijeti za delo, ne pa kakor tiste mehkužne napihnjene žabe iz mesta. Zet bi bil, da malo takih.« Nabasil si je dolgo zakrivljeno pipo, sedel na klop in zadovoljno meril z očmi svoja bogastvo.

Pomlad se je prikradala počasi v deželo, sonce je dobilo svojo moč in snežna koprena je izginila, kot bi mignil. Okoliški hribi, pa tudi Kamniške gore so se jasso odražali v daljavi.

Pridnejši kmetje so že odhajali na polje, lica so jim bila zardela, smrkove vejice so krasile njih klobuke, vse je hitelo polno moči in zdravja opravljati prva dela. Otroci so razgrajali po cestah, vse je kipeło, dvigalo mladostno razpoloženje, ki se je vzbudilo celo v veteranih, starih kmečkih grčah, in valovilo kot vzburkano morje. Pomlad... Koliko jih je mislilo, da ne bodo preživeli zime, pa so le še ležli čili in okrepčani po vasi ter pončevali, kako treba to napraviti, da bo bolje uspevalo, in ono, da bo večja letina.

»Moj Bog, koga vidim, kaj ste se živili?«

»Eej, tako, tako, kdo bi mislil na smrt, ko pa tako lepo sonce sijalo!«

Voda je odtokla in dvigalo se je skoraj prah. Oče Martin in Mile sta molče korakala skozi vas. Srečavala sta znanke, ki so ravno tako hoteli gledat na polje. V cerkvi na hribu se je oglašil zvon — bim, bom — turbo in zateglo.

»Življenje gre svojo pot, tudi mi se bomo spočili nekoč v tej zemlji.«

»Starega Zulca pokopujejo...«

»A mi gremo dalje, kot da ni nič.«

»Do konca...«

»Pa drugi dalje...«

»Je že tako. Prihajamo in odhajamo. Eni v grob, drugi na delo.«

Yrane so odletavale s polj, kar je

značilo konec zime. Lahne meglice so se dvigale s puhteče zemlje.

»Kar jutri zorjeva. Mile, zemlja je še nekoliko zamrznjena, pa bo ravno prav.«

Korakala sta čez polje in ga merila z očmi.

»Moj Bog, kakšna zemlja! Mastna, rahla, kot bi jo sejal,« je zdajci spreporil Mile.

»Lep kos, tudi moj rajni oče ga je bil vesel. Vedno mi je govoril o njem, tako da sem ga vžljubil, kot more le pravi kmet ljubiti zemljo.«

»Če bi jaz imel toliko zemlje, pa par konj, he, zagrizel bi se v to zemljo kot klop...« je sanjal Mile.

»Vse bo sčasoma, kaj bi stokal. Vi-diš, to je bilo moje, ko sem dobil posestvo v roke, a zdaj? Pet oravov leži še okraj hriba, pa gozd in pašnik. Ne malo sem se znojil in garal. Ko je rajnica umrla, sem začel razmišljati, kaj mi vse to pomaga. Sina nimam, da bi peljal naprej, zeta pa le redko dobiš takega, da zaživi s to zemljo. Jaz vem za vse njene posebnosti in malenkosti, petdeset let se je že oklepam, gojim, božam melko prst... a kmalu...« solza je spolzela počestemu kmetu raz lice.

»Oče, razumem vas...« je tiho pripomnil Mile. Martin se je ustavil, mu segel v roke in jo krepko stisnil.

Molče sta nadaljevala pot poglobljena vsak v svoje misli.

S pomladjo je postajal tudi Mile pogumnejši. Vrtel se je okoli Ančke kot čebela okoli medu. Njej je bilo to na moč všeč in kmalu si je morala priznati, da je Mile kaj postaven in zal fant.

»Oče, nocoj bom pa pri Ančki vasoval,« je poredno podražil Mile.

Ančka je zardela do ušes in si dala opraviti s pospravljanjem, stari oče pa se je nakremžil in zbadljivo odgovoril:

»Ko bi te Ančka le marala! Kar pridi, boš dobil kropa na glavo, da boš čez dva dni plešast!«

»E, ne bo sile, jaz bi rekel...« je zmanjkalo Miletu besed.

»Kar tiho bodi, pa vse skupaj Ančki prepusti...«, ga je potolažil Martin in si nabasal pipo.

Bili so tihi poletni večeri, cvetje je dehtelo, tople jasne noči so zblizevale ljubeča se srca... Ljubezen med Ančko in Miletom ni bila več nikaka skrivnost. Vaške poštarice so imele polne torbe dobrih in zlobnih novic. Šušljalo se je veliko, na glas pa se ni nihče upal govoriti, da se ne bi zameril očetu Martinu, ki ga je imela vsa vas zelo v čišlu. Celó kdaj bo poroka, so vedeli nekateri povedati, toda oče Martin je bil drugačnih misli. Ko je

prignal jeseni vaški pastir Urh krave v Martinov hlev, mu je oče razodel.

»V šolo jo pošljem. Naj se punca malo izobrazi. Ne bo ji škodilo, saj je tudi rajnica imela nekaj šol.«

»Eja, eja...«, se je glasno začudil stari pastir. Odkar je živel, še ni slišal, da bi hodilo kmečko dekle v šolo.

»Pa kam jo mislite dati, oča?«

»V mesto naj gre, v gospodinjstvo šolo.«

»V mesto? Eja, eja... pa boste zmogli sami?«

»Mileta imam, saj je tako rekoč že naš. Ko se Ančka vrne, se vzameta. Mile bo gospodaril, ona se bo v kuhinji znala obračati, jaz se bom vsedel na zapeček, no, in... amen.«

»Eja, eja, to bo pa res lepo,« se je posvetilo končno tudi staremu Urhu. In tako sta se oče Martin in Ančka odpeljala nekega jesenskega dne v mesto. Mile ni bil sicer preveč zadovoljen, toda zaupal je očetu Martinu. Kako pusto in prazno se mu je zdelo vse leto brez Ančke. Željno je pričakoval njenega povratka, ko jo bo zopet objel, poljubil in je ne izpustil več. Postal je resen, zrel kmečki mož. Z očetom sta hodila po polju, širila gospodarska poslopja, zgradila novo ograjo ob cesti in končno sta celo prebelila hišo, da bi tudi ona sprejela v svatovskem oblaku svojo gospodinjko. (Dalje prihodnjic).

Ameriški zajedalci afriške celine

Radi bi dobili pod svoje neposredno nadzorstvo železnice, petrolejske vrelce, rudnike, industrijske naprave in rodovitna polja

Italijanski mesečnik »Azione Coloniale«, ki ga izdaja ministrstvo za kolonije, priobčuje članek, v katerem popisuje, kako daleč že sega danes ameriški gospodarski vpliv v Afriki in kakšne končne cilje so si Amerikanci zastavili na tej celine. Clankar se sklicuje na izvajanja portugalskih in švedskih, torej nevtralnih časopisov, pa tudi na nekatere izpovedi Amerikancev samih.

Razširjanje ameriškega gospodarskega vpliva na Afriko se je začelo jasno kazati že ob začetku sedanje vojne. Že pred izkrcanjem ameriških čet v Severni Afriki so bili na pomembnejših mestih agenti večjih ameriških podjetij. Čim so se ameriške čete izkrcale v Afriki, so na afriška tla stopili tudi posebni oddelki raznih ameriških trustov — piše omenjeni italijanski mesečnik — in vse, kar je bilo le dosegljivo, obložili s svojimi hipotekami, in sicer železnice, petrolejske vrelce, rudnike, industrijske naprave in poljske nasade. Skupina Morganovih in Baldwinovih finančnikov si je takoj zagotovila afriško železniško omrežje. Ustanovila je novo železniško družbo, imenovano »North-West African Railway«, ki v njeno območje spadata tudi Zahodna in Francoska ekvatorialna Afrika. Ameriški načrt pa ni obstajal samo v tem, pač pa so Amerikanci hoteli dobiti pod svoje neposredno nadzorstvo tudi vso železniško omrežje v Afriki.

V portugalski koloniji Mozambique se je pojavil zaupni mož Morgan-Thompsonove družbe, ki je prišel tja z namenom, da bi železnico, ki je bila do tedaj pod nadzorstvom Angležev, spravil pod ameriško-brazilske finančni vpliv.

Italijanski mesečnik »Azione Coloniale« pa pravi k temu, da je brazilska udeležba le bolj za slepilo. Služila naj bi v ta namen, da bi »Portugalcem izmenjava nadzorstva nad to železnico bolj teknila«. Vse je tako kazalo, da so Thompsonova prizadevanja rodila uspeh, kajti ta mož je portugalski vladi v Lizboni predlagal, naj bi z večjim posojilom odkupila tisto, kar so Angleži založili v obe portugalski koloniji. V nadomestilo naj bi bil ustanovljen konzorcij portugalskih, braziljskih in ameriških bank, ki naj bi prevzele izkoriščanje teh portugalskih kolonij.

Južnoafriška vlada pa je Thompsonu ponudila, naj do konca dogradi železniško progo, ki si jo je bila vlada zamislila, zlasti tisto, ki bi bila speljana po ozemlju bivše nemške jugozahodne Afrike.

Mogočna bančna skupina Morgan-Baldwin je — nadaljuje omenjeni italijanski mesečnik — položila svojo roko na bogastvo afriške zemlje in se polastila bogatih nahajališč fosforja v Maroku. Združene ameriške države hočejo v Afriki dobiti nadomestek za ogromne izgube, ki so jih doživele v zahodnem delu Tihega morja, zlasti pa še izgubo cinka in kavčuka.

Podjetje »General-Motors« je bilo predlagalo vladi v Pretoriji graditev velikih avtomobilskih cest. Čisto na svoj način pa so Amerikanci ravnali z Belgijskim Kongom. Tu so zlasti bogati rudniki bakra tisti, ki tako mamijo Amerikance. Družba »Union Minière du Haut Katanga« je prešla v ameriške roke. Isto velja tudi za »Tink« in »Kathur« na afriških tleh. Ameriški podjetji »Dunlop« in »Firestone« sta skupno ustanovili »East Africa Rubber Co.«

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

407.
»On pa je dvignil dragoceno kupo, ki se je lesketala v mavričnih barvah in ki je njena vrednost bila neprecenljiva, ter rekel:
»To je čaša, iz katere sem izlil vino na čast boginji s Cipra. Odslej se te posode ne bodo dotaknili nobena usta več in nihče ne bo več iz nje žrtvoval na čast boginje ljubezni.«
In treščil je dragoceno posodo na tla, posuta z žafranovim cvetjem. Ko se je razbila na tisoč koscev, je začuden gostom dejal:
»Dragi, veselite se, namesto da bi se čudili. Starost in slabost sta slaba tovariša za poslednja leta življenja. Jaz pa vam dajem dober zgled, kako se jima je moči izogniti. Ni ju treba čakati. Oditite prostovoljno, še preden prideta, kakor odhajam jaz.«
Nekateri so ga začeli nemirno spraševati, kaj namerava.

»Veseliti se, piti, gledati te božanske postave, potem pa z ovenčano glavo zaspati. Ali hočete slišati, kako sem se poslovil od cesarja?«
408.
Pri teh besedah je potegnil izpod škrlatnega zgoljva pismo ter leže začel brati:
»Vem, o Cezar, da me nepotrpežljivo pričakuješ in da bi mi dal vse, kar moreš, če bi prišel. Toda oprosti, da ne morem. Prisegam ti to pri sencah tvoje matere, žene, brata in Seneka, ki si jih dal pobiti. A to me ni razjezilo, kakor tudi ne, da si požgal Rim in poslal v smrt vse poštene ljudi iz države. Neljuben je po smrti je v meni zbudilo samo to, da sem moral dolga leta pustiti, da mi je ušesa mrcvarilo tvoje petje, in poslušati tvoje deklamacije, ti borni predmetni pisar. To je preseglo moje moči. Bodi pozdravljen, toda ne poj; ubijaj, a ne piši pesmi; zastrupljaj, a ne pleši; požigaj, a ne brenkaj. To ti želi tvoj »Arbiter elegantiarum«.

Pravijo, da imajo v tem slovitem muzeju med drugim tudi čevlje, ki jih je nosila plesalka Tanut iz egiptovskih Teb, ki je nastopila pred starodavnim egiptovskim kraljem Amonom. Potem lahko vidiš v tem muzeju tudi čevlje avstrijske cesarice Elizabete ter Marije Luize, druge žene Napoleona Bonaparteja, dalje čevlje knežinje Metternichove ter plesalke Fanny Elssler, igrače, s katerimi se je kot otrok igral Ludovik XV., torbice cesarice Marije Antoinete ter razne usnjene izdelke z dvora Medicejcev. Edinstvena je tudi zbirka siamskih, javanskih in kitajskih slik, narejenih na bivoljsko in oslovo kožo.

Kratke za robom

Črve in pajke jedo s posebnim užitkom ljudje, ki žive po gozdovih Srednje Afrike, do čim gredo mravlje zelo v slast Siamcem in Brazilcem. Prirejajo jih bodisi v neke vrste omaki ali na maslu.

Najstarejša doslej znana drevesa rastejo v Senegambiji. Pravijo, da so stara že nad 6000 let. Takoj za njimi sledi po starosti, ki jo dočaka, cipresa iz Vera Cruza, katere deblo je pri tleh šeststajst metrov debelo.

Mrtvo morje je tako grenko, da v njem ne more živeti nobena riba. Svojevstvena teža njegove vode pa je tako velika, da človek v tem morju plava, kakor bi bil iz plutovine.

Med vsemi štirinožci ima konj v primeri s svojo velikostjo najmanjši želedec.

Zivali, ki žive v najvišjih legah na zemlji, so pajki. Našli so jih celo v višini 8000 metrov na Himalaji.

300 jezikov govore ljudje na zemlji, a to so samo važnejši jeziki. Vseh narečij pa pravijo, da je na zemlji okrog 2500.

Med vsemi ribami najhitreje plava morski pes in pri plavanju tudi najdlje zdrži.

Vsak dan 20 do 30 milijardov železa potrebuje človek za svoje življenje.

Prisilna selitev Judov iz bolgarske prestolnice

Zanjo so se oblasti odločile spričo ugotovitve, da je pri zadnjih napadih sodelovalo zlasti mnogo Judov

Madžarska uradna agencija poroča iz Sofije: Bolgarska vlada je sklenila izseliti iz Sofije vse ljudi, ki so judovskega rodu. V Bolgariji danes živi okrog 45.000 Judov, v prestolnici sami pa okrog 25.000, medtem ko so Jude iz Macedonije in Trakije, kakih 14.000 po številu, že prej odpeljali na Poljsko. Nove ukrepe je očividno treba pripisovati dejstvu, da so pri zadnjih atentatih sodelovali v velikem številu tudi Judje, tako da je bolgarska vlada smatrala za nujno potrebno, Jude iz prestolnice izseliti.

Komisariat, ki ima nalogo reševati judovsko vprašanje na Bolgarskem, je te dni izdal ukaz, po katerem se mora veliko število sofijskih Judov v treh dneh zglasiti in prinesiti s seboj svojo prtljago, ker jih bodo poslali ven na deželo. Tega ukaza iz tehničnih razlogov niso dobili vsi istočasno, pač pa postopoma drug za drugim. Po načrtu za izselitev bodo zadnji Judje zapustili bolgarsko prestolnico najpozneje do 7. junija.

Kolikor je doslej znano, — pravi dalje poročilo iz Sofije — teh Judov ne bodo poslali v tujino, t. j. na Poljsko, pač pa jih bodo naselili v posebnih taboriščih pri Burgasu, Karnobatu, Plevnu in Nevrokopu. V Sofiji jih bo ostalo le še kakih 3000, po večini takšnih oseb, ki so poročeni za Nejudi.

Uradni razglas prisilne izselitve Judov iz Sofije se glasi takole: »V Sofiji živijo ljudje judovskega rodu se morajo preseliti na deželo.

Ker se je za izselitev, ki jo določa § 29. uredbe o Judih, prostovoljno odločilo le malo prizadetih oseb, je komisariat za judovska vprašanja sklenil preiti k prisilnemu izseljevanju. Vsaki družini judovskega rodu je bil dan rok treh dni in v teh treh dneh se mora preseliti na deželo. Tiste osebe judovskega pokolenja, ki se ne bodo ravnale po tem ukazu, bodo brezpogojno odvedene.«

Jude bodo zaenkrat nastanili v mestih Vrata, Plevno, Trnovo in Karnobat. Tudi Jude iz obmejnih krajev prejšnje Bolgarije bodo preselili v omenjena mesta.

Raj pod morjem

Nek japonski raziskovalec, ki se je svoj čas mudil na Novi Gvineji, pripoveduje, da domačini tega velikega tihomorskega otoka po božje časte morske pse, ki jih je v vodah okrog tega otoka vse polno. Kadar umre kdo od novogvinejskih domačinov papancev, ga njegovi sorodniki takoj odnese v žalnem sprevedu na obalo, kjer ga po opravljenih »pogrebnihi« obredih vržejo v morje. Morski psi, ki že dobro poznajo to navado novogvinejskih domačinov, tako rekoč že kar čakajo na svojo novo žrtev. Toda po mnenju tamkajšnjih domačinov ti morski psi mrtveca ne požoro, pač pa ga odnese na dno morja, kjer z gobci skopljejo jamo, pod katero se odpro vrata, ki drže v papuanski raj.

Umetni sneg

Japonskemu fiziku Nacati je baje uspelo narediti na umeten način snežne kosmiče z neko pripravo, ki odlično posnema naravo. S to pripravo je mogoče umetno narediti dvajset vrst različnih snežink, ki so vse prav takšne, kakor jih pozimi narava sama »izdeluje«. Oblika snežinke zavisi od temperature, pri kateri vodni hlapi začno zmrzovati. Kadar je značilni tok ohlajen na 20 stopinj pod ničlo, se delajo zelo zamotano sestavljene snežinke, če pa je temperatura še nižja, pa so snežni kosmiči že enostavnejše zgrajeni. Hlilost, s katero se delajo snežinke, pa je odvisna od njihove oblike. Za najenostavnejše zadostuje približno pol ure časa, za najbolj čudovito sestavljene pa včasih tudi ves dan.

Dragocena zbirka čevljev, torbic in slik

V Offenbachu imajo muzej in v njem eno najbogatejših zbirk izdelkov iz krzna in usnja.

EIAR - Radio Ljubljana

Sreda, 2. junija 1943/XXI. 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Glasba — 13.00 Napoved časa, poročila v italijanščini — 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.12 Klasični orkester — 14.00 Poročila v italijanščini — 14.10 Mali orkester vodi dirigent Lesjak — 15.00 Poročila v slovenščini — 17.00 Napoved časa, poročila v italijanščini — 17.15 Koncert klasičnega tria — 17.35 Sodobna glasba — 19.00 »Govorimo italijansko«, poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Politični komentar v slovenščini — 20.00 Napoved časa, poročila v italijanščini — 20.20 Radio za družino — 21.05 Koncert sopranistke Pavle Lovsetove — 21.30 Lahko glasbo vodi dirigent Petralia — 22.05 Predavanje v slovenščini — 22.15 Orkester pesmi vodi dirigent Angelini — 22.45 Poročila v italijanščini.

Naročajte Slovenski dom!

Kolumb odkriva Ameriko

Piloti so izmerili lego, in kakor je pokazalo, se je Niña nahajala nekako 440 milj stran od Kanarskih otokov, Pinta nekako 420. Kolumbova ladja pa približno 400 morskih milj.

Četrtek, 20. septembra. — Na kapitanovo ladjo sta priletela dva pelikana, potem pa še eden, in to je bil predznak, da zemlja ni več daleč. Videli so tudi mnogo zelenih rastlin (alg), katerih pa dan poprej niso videli. Z rokami so ujeli nekega ptiča, ki je bil podoben galebu in je imel tudi take tace. Bila je rečna in ne morska ptica.

Na ladjo sta naslednje jutro sedle zopet dve ali tri kopenske ptice in začele peti. Ko je vzšlo sonce, so se pa izgubile. Malo kasneje je priletel s severozahodne strani pelikan in letel v jugovzhodno smer. To je bil znak, da je ptič zapustil zemljo na severozahodu. Te vrste ptiči spe na kopnem in se podajajo zjutraj nad morje na lov za hrano ter se nimajo navade oddaljiti od obrežja več kakor pa 20 milj.

Petek, 21. septembra. — Ves dan je prevladovalo brezvetrje, šele nato je zapihal lahen veter. Prepluli so okrog 13 milj, in sicer deloma po začrtani poti, deloma pa tudi izven nje. Ob prvem svitu tega jutra so zapazili takšne količine rastlin (alg), ki so prihajale od zahoda, da se jim je zdelo, kakor da bi se morje skisalo. Videli so tudi pelikana. Morje je bilo gladko kakor reka in zrak milejši kakor povsod drugod na svetu. Opažili so tudi kita, znak, da se nahajajo blizu kopnega, kajti te živali se stalno drže v neposredni bližini suhe zemlje.

Sobota, 22. septembra. — Držali so se smeri zahod—severozahod in le sem pa tja krenili nekoliko iz te proge. Naredili so pot okrog 30 milj in niso več videli zelenih rastlin (alg). Videli

so nekaj ptičev strakošev in druge ptice. Tukaj pravi Kolumb: »Ta nasprotni veter je bil meni silno potreben, ker sem moral močno vzpodbujati svoje posadke, ki so zapadale v misli, da na teh morjih sploh ne vlečejo vetrovi, ki bi mogli naše ladje guati nazaj v Španijo.«

Nekaj ur je bilo morje brez rastlin, potem pa so se začele spet javljati v večjih množinah.

Nedelja, 23. septembra. — Držali so se severozahodne smeri, delno malo bolj proti severu, pozneje pa spet po svoji začrtani poti proti zahodu in naredili 22 milj. Videli so grlico in pelikana in neko drugo rečno ptico in še druge bele ptice: rastline so se javljale vedno gosteje in med njimi so opazili rake.

Ker je bilo morje mirno in gladko, so začeli mornarji mrmrati in govoriti, da za povratek v Španijo ne bo ugodnih vetrov.

Toda kmalu se je morje razburkalo, ne da bi se pojavil veter, in zato je Kolumb zapisal:

»Tako je bilo to bučno morje zame veliko olajšanje. Podoben čudež težko najdeš, razen v času Judov, ko so Egipčani preganjali Mojzesa, kateri je bil Izraelce osvobodil sužnosti.«

Ponedeljek, 24. septembra. — Plul je po svoji smeri in ponoči in podnevi prevozil pot 14 in pol milje. Kolumb jih je zapisal 12. Brodovju se je približal pelikan, videli so pa tudi veliko ptičev strakošev. (23. in 24. septembra, navaja Kolumb sin Ferdinand, da so se med posadkami javljali nemiri, vrstile so se grožnje na račun Kolumba vse do jutra pred odkritjem.)

Varljiva nebesna znamenja.

Torek, 25. septembra. — Popolno brezvetrje, nato pa je zapihal veter. Držali so se zahodne smeri prav do noči.

Kolumb je razpravljal z Mart. Al. Pinzonom, kapitanom ladje Pinta, o neki zemljepisni karti, katero mu je bil poslal tri dni prej na ladjo in na kateri so bili, kakor se zdi, zarisani neki

otoki tega morja, kateri bi se po mnenju Martina Alonsa morali nahajati v njihovi bližini. Kolumb je odgovoril, da je tako menil tudi on sam, če pa niso zapluli proti tem otokom, je prišlo zaradi tega, ker so morski tokovi stalno gnali ladje stran proti severozahodu in da ladje niso mogle naprej, kakor so to zatrjevali piloti.

Ko sta razpravljala o tem predmetu, je Kolumb rekel Martinu Alonsu, naj mu pošlje navedeno zemljepisno karto. In potem ko mu jo je Pinzon vrget v posebni posodi, je Kolumb začel risati karto skupaj s svojim pilotom in mornarji.

Ob sončnem zahodu se je pojavil Martin Alonso na zadnjem delu svoje ladje in z veliko radostjo zavipl Kolumbu in zahteval od njega darilo, češ da je odkril zemljo. (Sin Ferdinand Kolumb pravi o tem dogodku sledeče: Pinzon je krepko zakričal: »Zemlja, zemlja, gospod! Zaslužil sem napitnino,« in pokazal je v smer jugozahoda neko gmoto, ki je bila čisto podobna otoku.) Ko je Kolumb, da je Pinzon to s poudarkom ponavljal, se je Kolumb vrgel na kolena, da bi se zahvalil Bogu, medtem pa je Pinzon deklamiral »Slava Bogu na višavah skupaj s svojo posadko. Prav isto je naredila posadka ladje »Santa Maria«, mornarji Niña pa so se spravili na jambore in na jamborske lestve in vsi skupaj soglasno zatrjevali, da vidijo suho zemljo. Tudi Kolumbu se je zdelo, da tista zemlja leži kakšnih 24 milj stran. In vsi so prav do noči stalno zatrjevali, da je bila tisto zemlja.

Tedaj je Kolumb ukazal, naj zapuste začrtano zahodno smer, ki so se je doslej držali, in naj krenejo proti jugozahodu, kjer se je zdelo, da se jim je prikazala suha zemlja. In tako so ta dan pluli štiri in pol milje v zahodni smeri, ponoči pa 17 milj proti jugozahodu, kar je dalo vsega skupaj 21 milj in pol, vendar jih je Kolumb najavil močem le 13, kajti še vedno je tvezil svojim mornarjem, da so naredili šele malo poti, da bi jim potovanje ne bilo predolgo. Tako je Kolumb na razložen način vodil dva obračuna, enega napačnega in drugega resničnega.